

FISKEKOMMUNERNA

Mötesrapport från Konferens:

Lokalt förankrat fiske

– en möjlighet för tillväxt och lokal utveckling

Arr: Länsbygderådet Hela Sverige ska leva i samarbete med Länsstyrelsen i Blekinge

Den två dagar långa konferensen arrangerades på Ronneby Brunn i Blekinge med cirka 80 deltagare (politiker, företrädare för näringen och småskaliga fiskeföretag) på plats.

På agendan stod allt från marint varumärkesarbete till förvaltningsmodeller för hållbart fiske samt fritidsfiske. Konferensen uppmärksammade även kommande förändringar i fiskeripolitiken och det hölls en mindre debatt där Jan-Olof Larsson (s), Lars Tysklind (fp), Emma Norén (mp) och Åsa Coenraads (m) diskuterade fiskets framtid.

Fiskekommunerna deltog genom en presentation av nätverket samt om Samförvaltningen norra Bohuslän som ett exempel på lokal förvaltning för hållbart fiske. Nedan korta referat från några av föredragen under konferensen.

Fokus på lokala intressen!

Karl-Erik Olsson, kommunalråd i Simrishamn.

Simrishamns kommun på Österlen tar initiativ för att värna det lokalt förankrade fisket. I hamnen finns bara två sillebåtar kvar och lokala fisket hänger på en skör tråd. Den tidigare så aktiva hamnen är öde och tom.

- På ett år har vi tappat rollen som en av de hamnar som toppat statistiken när det gäller värdet på landad fångst, konstaterade kommunalrådet som frågade sig hur kommunen ska våga investera i hamnen när man inte vet hur fisket utvecklas.

En **vision** för hamnen och fisket som en del av stadsbilden har tagits fram. Kontakt/ spårbarhet, upplevelse, levande hamn och diversifierad flotta är nyckelord. Det lokalt förankrade fisket och vikten av en levande hamn arbetas även in i den nya ÖP:n. Kommunen jobbar nu med en **fiskestrategi**. Syftet är att identifiera och genomföra åtgärder för att främja den lokala näringen. I ett "**Hemmahamnsprojekt**" utvecklas strukturer så att man kan köpa fångst direkt från fiskaren i hamnen. Att ta tillvara mer av den lokalt landade fångsten i egna skolor och äldreboenden är en målsättning.

- Sverige behöver en fiskevision och vi måste se till att skapa de strukturer som krävs för att bygga under för småskaligt fiske, sade Karl-Erik Olsson.

Utvecklingsstrategi för fisket

Kommunens fiskeexpert Vesa Tschernij berättade om fiskestrategin som han menar ska ses som kommunens utsträckta hand till lokala fiskare.

- Den är ett erbjudande om att satsa på småskaligt fiske och kvalitet istället för volymfiske avsett för en internationell marknad.

Strategin behandlas av kommunstyrelse och kf de närmaste månaderna. En särskild utvecklingsenhet driver arbetet.

Vision:

- En diversifierad näring och fiskeflotta. Det industriella fisket kompletteras med det småskaliga på ett ändamålsenligt sätt.
- En levande hamn som bidrar till stadsbildens attraktivitet
- Ökat värde för både fiskare och kund
- Upplevelser och möten som bidrar till attraktivitet

Genomförande

Steg för steg:

1) Fokus: Återetablera och förstärka en lokal marknad

- en basmarknad i kommunerna, exempelvis via kommunala upphandlingar, (tre kommuner skapar marknad för lokal fisk)
- Ökad samverkan med besöksnäringen
- Skapa förutsättningar för kajförsäljning
- Användning av Havs- och fiskeriprogrammet + LLU-strategin

2) Fokus: Etablera och förstärka samverkan med PO

- Möjlighet att använda strukturfondernas företagsstöd
- Regionalt samarbete

3) Fokus: långsiktiga åtgärder för att förstärka efterfrågan

- Visa fram miljöaspekterna
- Ökad kunskapen om hållbarhet och lokal ekonomi
- Målinriktad samverkan med centrala myndigheter

Öppningar och lösningar i fiskets framtid

Filippa Säwe, Lunds universitet

Forskaren Filippa Säwe presenterade sin egen forskning under rubriken, "Öppningar och lösningar i fiskets framtid". I fokus stod förändringar i 2009 års fiskelagstiftning, med beslut om överlåtbarhet inom det pelagiska fiske, en åtgärd som utvärderades 2014. Säwe hade läst remissvar på den proposition som lägger fast den nya lagstiftningen och pekade på ambitionerna med den nya fiskelagen:

- 1) fördelning av fiskeresursen skulle bli mer transparent
- 2) ökat regionalt inflytande
- 3) näringsfriheten skulle öka (ökad lönsamhet och lättare för olika intressenter att få licens).

Forskaren ägnade sig därefter åt en kritisk granskning av den förändring som skett och ställde frågan om *varför* Sverige ska ha ett säljbart system och hur ser den politiska viljan ut? Vem ska äga kvoterna av den allmänna resursen fisk. Är det principiellt rätt att privatisera en allmän resurs?

En företrädare för Sveriges torskfiskares Producentorganisation (17 båtar) höjde rösten och sade sig vara starkt emot ett system för överförbara rättigheter inom torskfisket. Uppmaningen till politiker var att noga tänka igenom effekterna och att inte "sälja ut" svenskt torskfiske.

Fritidsfiskets möjligheter

Ola Söderdahl, Mörrums Kronolaxfiske, Sveaskog,

Ola Söderdahl pekade på fritidsfiskets möjligheter att bidra till lokal utveckling.

- Det finns 50 milj fiskeintresserade i Europa, personer som är beredda att betala för fiskeupplevelser. Detta innebär stora intäkter för samhället i form av besöksnäring (hotell och boende, guidning etc). Tillkommer uthyrning och försäljning av utrustning etc.

Svenskt fritidsfiske förklarades bidra med 2,5 miljard kr i turistisk omsättning varje år. Dessutom investeras cirka 3,5 miljarder kr i redskap, båtar etc.

- Detta skapar en fin möjlighet för landsbygdsutveckling, poängterade Ola Söderdahl. Det fina i kråksången konstaterades vara att fiskevattnen ligger på landet.
- De går inte att outsourca, utan ger gröna jobb som finns kvar, sade Söderdahl. Det som krävs för volymtillväxt är arbete med destinationsutveckling. På företagsnivå krävs en bra presentation med bra foton och bra översättningar. Alla entreprenörer konstaterades ha chans att dra nytta av möjligheterna. Nästan all försäljning av denna typ av tjänster flyttar in på nätet där villkoren för marknadsföring är relativt jämlika mellan stora och små entreprenörer.

Nationell strategi för yrkesfiske

Leif Denneberg, GD Jordbruksverket

- Lokalt förankrat fiske är viktigt för att få bra råvaror, men också för att stärka kopplingen mellan fiskeriföretagen och själva konsumenten. Det sade Jordbruksverkets Gd Leif Denneberg. Självtrodde han att det lokala fisket kan utvecklas ännu mer för att tillfredsställa lokala konsumenter.

Denneberg redogjorde för myndighetens uppdrag att anlägga ett helhetsperspektiv på näringen och se kopplingarna mellan lokalt fiske och landsbygdsutveckling.

- Jordbruksverket har tagit fram en egen färdplan som visar hur vi ska nå regeringens politik. Samverkan med andra är ett nyckelord, vi ska också bli bättre på att se, utveckla och säkra landsbygden. Samt att säkra ett livskraftigt och hållbart företagande.
- Vi har tagit beslut om att "landsbygdssäkra alla beslut, sade Gd. "Landsbygdssäkringsmodellen" innebär att vi på alla nivåer inför ett beslut ställer oss frågan vad detta beslut innebär för möjligheten att bo, leva och verka på landsbygden.

Svåraste området konstaterades vara förenklingar. Arbetet handlar dels om att förenkla regelverk, men också om att göra det lättare att göra rätt, och minska oron för att göra fel.

Aktuellt vid Jordbruksverket:

- **Vattenbruksstrategin** - klar

- Nästa steg **strategi för fritidsfiske och fisketurism** – arbete pågår, ska vara klar årsskiftet 2015/2016.
- **Strategi för yrkesfisket**, arbete pågår. 36 organisationer inblandande, ideella organ, kommuner, länsstyrelsen mm. Målförslag har skickats in, mer än 200 st är inkomna. Exempel på målområden är: Lönsamhet, bilden av fiskaren och fisket, myndighetssamarbete, rekryteringsfrågor, fiskemetoder.

Deltagarna uppmanades att utnyttja de möjligheter för kustnära fiske som finns i den nya programperioden med Havs- och Fiskerifonden.

- Den viktigaste utmaningen är att åstadkomma ännu mer samverkan i hela värdekedjan från producent till konsument, och att vara lyhörd gentemot vad konsumenten vill ha. Med innovativ samverkan kan vi både klara hem den ekonomiska, den ekologiska och sociala hållbarheten.

Denneberg nämnde även det pågående arbetet med en Nationell livsmedelsstrategi och välkomnade regeringens ambition att ta ett grepp om hela värdekedjan. Deltagarna uppmanades här att vara på bättet och putta in de marina livsmedlen i livsmedelsstrategin.

- Sjömaten måste finnas med i denna strategi, och vi ska ta vara på de goda erfarenheter som gjorts, avslutade Leif Denneberg.

Stockholms fiskmarknad

Henrik C Andersson, länsfiskekonsulent Lst Sthlm

Framgångsrika Stockholms fiskmarknad har sina rötter i en efterfrågan på färsk fisk både hos rest branschen och konsumenter. Detta då det mesta av allt som fiskas på Ostkusten körs till Göteborgs fiskauktion för försäljning, därefter fraktas en del åter till Stockholm för att säljas i butiker etc.

– Bakgrunden till satsningen var att utbudet på bra fisk i Sthlm var dåligt, fisken var dyr och återförsäljarna hade dålig koll på varifrån den kom, berättade initiativtagaren Henrik Andersson. Detta trots att vi har ett bra fiske i närheten.

Mål:

Att skapa förutsättningar för en fysisk marknadsplats för regionalt producerade fiskprodukter där konsumenter och fiskare kan mötas.

Metod:

1. Kartering av fisk och fiskare i närområdet (25 mils radie, individuella kontakter)
 2. Lansering av fisk till konsument – skapa förutsättningar för en fiskmarknad.
- Vi hade i förväg bestämt att "finns det fisk & intresserade fiskare – då går vi vidare!"
Och det visade kartläggningen att det gjorde.

Det varumärkesbyggande arbetet beskrevs som en viktig del. Inspiration hämtades bland annat från "Bondens marknad", det gjordes magasin, hemsida och satsningen marknadsfördes i sociala medier. Budskap: marknaden vill ge stockholmarna möjlighet att köpa fisk från närområdet.

Stockholms fiskmarknad lanserades som begrepp och fysisk plats den 21 nov 2012 i samarbete med Sture Hof. Det offentliga roll vara att genom förarbete skapa ett

incitament för marknadskrafterna, som kunde ta vid och etablera en fysisk marknadsplats. En grupp av restauranger driver numer arbetet vidare.

På senare år har fiskmarknaden övergått till en matmarknad. Utmaning är att det är en för liten marknad för att svälja de volymer som fisket vill leverera. Det konstaterades vara lätt att "bli tjock på fisk", och inte kunna upprätthålla prisbilden. Smögens fiskauktion söker nu samarbete för att kunna svara för "volymförsäljningen" givet att det kan hittas en lämplig lokal utanför Stockholm.

Smögens fiskauktion, centrum för det kustnära fisket

Joakim Jansson, VD för Smögens fiskauktion

Smögens fiskauktion presenterades som ett nav för besöksnäringen och för yrkesfisket. Auktionen är en av två Sveriges två fiskauktioner där cirka 30 båtar idag landar fångst. Auktionen är MSC-certifierad.

Utmaningen för den relativt Göteborgs fiskauktion, mindre marknaden är att locka tillräckligt många köpare för att upprätthålla ett bra pris på varorna. 2004 fanns bara tre köpare kvar på Smögen. Man valde då att gå över till digital försäljning (Pefa).

– Idag har vi 70 kunder, de ser inte produkten fysiskt på plats, utan litar på vårt omdöme och den kvalitetsmärkning vi använder, berättade Jansson och fortsatte.

– Vi försöker ge en bra service för fisket, och vi hämtar varor utmed hela Bohuskusten.

Utvecklingsarbete på Smögen:

- Behålla och utveckla service
- Skapa förutsättningar för försäljning där fångsten landas (via Pefa)
- Fler samarbeten med andra aktörer
- Utvecklingsprojekt
- Deltar i Jordbruksverkets strategiarbete
- Offensivt marknadsarbete för att sälja in sina tjänster (få fler att handla digitalt)
- Öppna upp nya marknader
- Skapa en fiskauktion i Sthlm (via internet), men också en fysisk plats för lagring av varor.

– Vi har hög digital närvaro på många marknader, men skaldjurens huvudstad är fortsatt Smögen, avslutade Joakim Jansson.